

INSTITUTUL DE ECONOMIE MONDIALĂ

**ROMÂNIA ȘI FENOMENELE MAJORE
DIN ECONOMIA EUROPEANĂ ȘI GLOBALĂ**

Vol. I

**Simona POLADIAN
Napoleon POP
- coordonatori -**

**ROMÂNIA ȘI FENOMENELE MAJORE
DIN ECONOMIA EUROPEANĂ ȘI GLOBALĂ**

Vol. I

EDITURA UNIVERSITARĂ
București, 2014

Colecția ȘTIINȚE ECONOMICE

Redactor: Gheorghe Iovan
Tehnoredactare computerizată: Alexandra Dan
Coperta: Monica Balaban

Editură recunoscută de Consiliul Național al Cercetării Științifice (C.N.C.S.) și inclusă de Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (C.N.A.T.D.C.U.) în categoria editurilor de prestigiu recunoscut.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
POLADIAN, SIMONA

România și fenomenele majore din economia europeană și globală / Simona Poladian,
Napoleon Pop. - București : Editura Universitară, 2014
ISBN 978-606-28-0038-3

I. Pop, Napoleon

33(498:4)

DOI: (Digital Object Identifier): 10.5682/9786062800383

© Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate, nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată fără acordul Editurii Universitare

Copyright © 2014
Editura Universitară
Editor: Vasile Muscalu
B-dul. N. Bălcescu nr. 27-33, Sector 1, București
Tel.: 021 – 315.32.47 / 319.67.27
www.editurauniversitara.ro
e-mail: redactia@editurauniversitara.ro

Distribuție: tel.: 021-315.32.47 / 319.67.27 / 0744 EDITOR / 07217 CARTE
comenzi@editurauniversitara.ro
O.P. 15, C.P. 35, București
www.editurauniversitara.ro

CUPRINS

CUVÂNT ÎNAINTE	7
RATA DE ABSORBȚIE A FONDURILOR EUROPENE <i>DR. FLORIN BONCIU; DR. PETRE PRISECARU; DR. SIMONA POLADIAN;</i> <i><u>DR. EUGEN ANDREESCU</u></i>	9
SITUAȚIA ACTUALĂ ȘI PERSPECTIVE PE PIAȚA MONDIALĂ A ENERGIEI <i>MARIANA PAPATULICĂ; DR. PETRE PRISECARU; DR. SIMONA POLADIAN;</i> <i><u>DR. EUGEN ANDREESCU</u></i>	21
IMPLICAȚII ALE UNEI EVENTUALE IEȘIRI A GRECIEI DIN ZONA EURO <i>DR. SIMONA POLADIAN; <u>DR. EUGEN ANDREESCU</u></i>	52
GRUPUL BRICS – LIDERUL ȚĂRILOR EMERGENTE ALE LUMII <i>CORNEL ALBU; DR. MONICA-IULIA OEHLER ȘINCAI</i>	59
POLITICILE DE OCUPARE ȘI COMBATerea ȘOMAJULUI ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ ȘI ROMÂNIA <i>DR. ALINA DUMITRESCU; DR. PETRE PRISECARU</i>	74
TENDINȚE ÎN DOMENIUL FLUXURILOR MONDIALE DE INVESTIȚII STRĂINE DIRECTE: REALITĂȚI ȘI PROVOCĂRI PENTRU ROMÂNIA <i>DR. FLORIN BONCIU; DR. MARCEL MOLDOVEANU</i>	104
ARGUMENTE PRO ȘI CONTRA GAZULUI DE ȘIST PE PLAN INTERNAȚIONAL ȘI ÎN ROMÂNIA <i>MARIANA PAPATULICĂ</i>	118
DEZVOLTAREA ENERGHIILOR VERZI ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ ȘI ROMÂNIA <i>MARIANA PAPATULICĂ; DR. PETRE PRISECARU</i>	135

**MUTAȚII STRUCTURALE ÎN COMERȚUL INTERNAȚIONAL SUB
IMPACTUL REȚELELOR PRODUCȚIEI GLOBALE. IMPLICAȚII ȘI
PROVOCĂRI**

DR. AGNES GHIBUȚIU..... 160

**COMERȚUL CU SERVICII AL ROMÂNIEI. UNDE NE SITUĂM ÎN
RAPORT CU ALTE ȚĂRI ȘI CARE AR FI PERSPECTIVELE?**

DR. AGNES GHIBUȚIU..... 187

**EVOLUȚII RECENTE ÎN COMERȚUL INTERNAȚIONAL ȘI ÎN
POLITICILE COMERCIALE. PERSPECTIVE ȘI IMPLICAȚII**

DR. AGNES GHIBUȚIU..... 210

FEDERALISMUL ȘI UNIUNEA EUROPEANĂ

DR. PETRE PRISECARU 245

**REGIMUL REDEVENȚELOR ȘI TAXELOR PETROLIERE PE PLAN
MONDIAL ȘI ÎN ROMÂNIA**

MARIANA PAPATULICĂ 265

**CONFLICTUL DIN SIRIA: MIZE ȘI CONSECINȚE ECONOMICE ȘI
GEOPOLITICE ÎN DOMENIUL ENERGIEI**

MARIANA PAPATULICĂ 290

**PIAȚA INTERNAȚIONALĂ A GRÂULUI ÎN PERIOADA 2005 –
2013 ȘI PERSPECTIVE**

COORDONATOR: MARIA CARTAS; AUTOR: EMILIA BĂLAN 309

**FORȚELE MOTRICE ALE SCHIMBĂRILOR STRUCTURALE
DIN ECONOMIA MONDIALĂ** 334

Dr. Florin BONCIU

CUVÂNT ÎNAINTE

Lucrarea de față cuprinde o colecție de sinteze elaborate de cercetători din cadrul Institutului de Economie Mondială. Acest institut, cu o bogată experiență în elaborarea de sinteze pentru promovarea produselor românești pe piețele internaționale, are ca misiune principală informarea factorilor de decizie cu privire la evoluția fenomenelor majore din economia europeană și mondială cu impact asupra României.

Colecția prezentată constituie răspunsul la o serie de probleme de importanță majoră, cu impact asupra evoluției economice românești, autorii oferind soluții pentru acestea.

Astfel, lucrarea cuprinde un număr de 15 sinteze pe probleme precum: cauzele absorbției reduse a fondurilor europene, implicații ale unei eventuale ieșiri a Greciei din UE, piața mondială a energiei și dezvoltarea energiilor verzi în UE, piața mondială a grâului și perspective, regimul redevențelor și taxelor petroliere pe plan mondial, evoluția comerțului mondial, a investițiilor străine directe și grupul statelor BRICS-liderul țărilor emergente.

Acest volum este primul dintr-o serie de volume elaborate de specialiști români în probleme de economie globală, scopul fiind o mai bună cunoaștere a fenomenelor și proceselor din economia mondială.

Simona Poladian și Napoleon Pop

RATA DE ABSORBȚIE A FONDURILOR EUROPENE

Dr. Florin BONCIU
Dr. Petre PRISECARU
Dr. Simona POLADIAN

DR. EUGEN ANDREESCU

1. Cauze ale ratei reduse de absorbție

1. **Greșeli de concepere și implementare a programelor operaționale, care sunt prea multe, au prea multe axe prioritare și prea puține fonduri alocate pentru start-up-uri (IMM) și pentru infrastructură.** De asemenea, s-au stabilit cote de cofinanțare exagerate pentru proiectele implicând IMM-urile. Considerăm că s-au demarat cu mare întârziere programele operaționale și cadrul instituțional aferent (anul 2007 fiind practic unul pierdut). Deficiente mari de ordin instituțional, managerial și organizațional ale structurilor implicate în absorbția fondurilor europene s-au manifestat permanent, mai ales ale unităților de management și ale organismelor intermediare și ele au fost legate îndeosebi de managementul instituțional și de dotarea cu resurse umane și de motivarea acestora. S-a constatat că odată cu schimbarea unor miniștri s-au operat schimbări nejustificate în conducerea unor unități de management ale programelor operaționale, care nu s-au bazat pe criterii de performanță ci pe clientelism politic;

2. Una din cauzele majore ale ratei reduse de absorbție ține de **calitatea resurselor umane, de personalul calificat și de migrația masivă a experților dinspre autoritățile de management înspre sectorul privat.** Persoanele implicate în acest proces (autorități publice centrale și locale, IMM-uri, ONG-uri) nu cunosc sau nu sunt interesate din cauza birocrăției excesive de posibilitățile de finanțare oferite de UE prin fondurile structurale. Cum se poate motiva un funcționar public al unei primării sau al unui Consiliu Județean să aplice pentru proiecte de mii și sute de mii de euro din momentul în care venitul său lunar nu depășește câteva sute de euro? Situația este similară pentru ministerele de resort unde sunt autorități de management pentru programele operaționale. Nu există personal calificat și motivat care să evalueze proiectele

depuse, în număr foarte mare în cadrul unor axe prioritare. Autoritățile ar trebui să elaboreze un program eficient de resurse umane pentru funcționarii publici ai acestui sector prioritar de dezvoltare a României;

3. Probleme majore sunt legate de legislația românească în special în domeniul achizițiilor publice și a parteneriatelor public-privat (PPP), dar și legislația și politica fiscală și cea financiară ar trebui schimbate corespunzător pentru a favoriza absorbția. Dacă în primul caz, Guvernul a început demararea unor negocieri pentru realizarea unor modificări legislative în cadrul achizițiilor publice, legislația pentru PPP rămâne ambiguă. O dezvoltare a parteneriatelor public-privat nu se va putea realiza fără o modificare a legislației, care lasă loc de interpretări. În plus, actualele prevederi legislative nu sunt motivante pentru atragerea unor investiții mari. Cadrul legislativ de sprijin al absorbției a fost unul deficitar și îmbunătățirea lui s-a făcut cu mare greutate, la fel ranforsarea instituțională, cum ar fi **simplificarea și ameliorarea legislației legate de domeniul achizițiilor publice** și creșterea expertizei instituțiilor implicate pentru a facilita activitatea beneficiarilor și a contractorilor/furnizorilor de servicii atât din sistemul public, cât și din cel privat. Existența a 3 instituții distincte, care au răspunderi diferite în procesul achizițiilor publice, este de natură să complice considerabil procesul și să mențină suprapuneri și paralelisme de competențe între activitatea fiecăreia dintre ele. S-a întârziat nepermis de mult cu adoptarea unor reglementări legislative constructive pentru valorificarea inteligentă și flexibilă a oportunităților oferite de **Parteneriatul Public-Privat**, cu scopul demarării unor proiecte importante de investiții pentru România. Formularea acestor reglementări a fost tergiversată mult timp și trebuia să aibă acceptul Comisiei Europene, în sensul **respectării legislației armonizate** în domeniul concurenței/ajutorului de stat, ca și a reformelor întreprinse la nivel comunitar;

4. Impunerea unui procentaj ridicat pentru cofinanțare, de până la 50%, a reprezentat un obstacol major pentru realizarea de proiecte de către autoritățile publice locale, IMM-uri și ONG-uri. De abia începând cu anul 2009 s-au luat de către ACIS unele măsuri de asigurare a prefinanțării pentru sectorul privat și ONG-uri. Pentru asigurarea unui sistem realist de co-finanțare, re-finanțare și de garantare/re-garantare a creditelor oferite beneficiarilor, în special din sectorul privat, era vitală impunerea unui sistem legal transparent, unificat și armonizat de

principii și reguli pe care băncile să îl utilizeze în practica de acordare a pre- și a co-finanțării. Comunitatea bancară prezentă în țara noastră nu a fost în mod concludent suficient de receptivă în privința susținerii co-finanțării proiectelor, în special pentru reprezentanții sectorului IMM și pentru proiectele de agricultură/dezvoltare rurală;

5. Un alt factor care împiedică absorbția fondurilor europene îl reprezintă lipsa unei strategii de accesare a fondurilor europene la nivel local. Foarte puține județe ale României au o astfel de strategie. Aceste documente trebuiau elaborate înainte de 2007, prin programele pe pre-aderare gen PHARE. În unele județe ale României nu există nici în prezent un astfel de document care să ghideze administrațiile locale în procesul accesării unor programe operaționale. **La nivelul administrației publice locale și regionale lipsește cultura parteneriatului în vederea accesării de programe și de cooperare interregională și transnațională.** Deși majoritatea acestora sunt programe „soft” (proiecte legate de diseminarea informației și capacity building, cum ar fi organizarea de conferințe, work-shopuri, vizite de studiu, diseminarea celor mai bune practici) acestea sunt cele mai importante;

6. Se resimte puternic lipsa unei recunoașteri unitare și a unei reglementări adecvate a **furnizării activității de consultanță** pentru proiectele cu finanțare europeană, în sensul că nu a existat o departajare și o clasificare adecvată a firmelor de consultanță cu minimă expertiză anterioară în domeniul proiectelor cu finanțare nerambursabilă și cu un portofoliu relevant, acumulat în perioada de pre-aderare. De asemenea nu s-a pus la punct un sistem viabil și eficient de finanțare a activității de consultanță pentru potențialii beneficiari ai proiectelor. Birocrația excesivă existentă și relațiile inadecvate între instituțiile implicate și beneficiarii asistenței au reprezentat o cauză principală de insucces. Au fost evidente neconcordanțele existente între structurile bugetelor locale și cele ale proiectelor, cerințele nerealiste și modificările frecvente ale ghidurilor applicantului, evaluările greoaie, subiective și întârziate ale aplicațiilor, relațiile inadecvate între unitățile de management și cele de implementare, dificultățile mari întâmpinate de cererile de rambursare, raportările financiare pretențioase și diferite, introducerea de modificări de ultim moment ale caietelor de sarcini sau chiar anulări intempestive ale licitațiilor mari pe **axa tehnică** organizate de ACIS, realizarea dificilă, cu cheltuieli mari și

imposibil de recuperat, a documentației proiectelor. Aplicațiile realizate de autoritățile locale, de IMM-uri și ONG-uri ar fi putut avea șanse de reușită mai mari dacă s-ar fi desfășurat în câteva etape preliminare de stabilire a eligibilității proiectelor;

7. Selectarea și evaluarea proiectelor au fost și ele un proces deficitar, începând chiar cu ghidurile applicantului, demarate cu întârziere și modificate uneori intempestiv, cu stabilirea criteriilor de acordare a punctajelor, cu modalitățile de selecție a evaluatorilor și cu procedurile de evaluare a proiectelor și terminând cu timpul îndelungat de evaluare (proiecte de mare infrastructură fiind evaluate în doi ani). Pentru că în România a existat și încă există o mare carență de evaluatori și de auditori ai proiectelor complexe cu granturi publice, ar fi trebuit să se apeleze imediat la licitarea părții de selectare a proiectelor către societăți specializate în domeniu din România sau UE;

8. **Un alt factor important în ameliorarea accesării fondurilor europene, este chiar înțelegerea mecanismelor de funcționare a Uniunii Europene la nivel local și regional.** România, deși este a doua țară din centrul și estul Europei ca și populație, **practic nu există în materie de lobby la Bruxelles.** Cu câteva mici excepții, România nu are reprezentanțe locale și regionale, pentru sectorul privat, de stat sau pentru societatea civilă, fapt care arată dezinteresul acestora pentru afacerile europene. Înțelegerea deplină a mecanismelor specifice Uniunii este un factor esențial în mărirea eficienței accesării fondurilor structurale. Activitatea de lobby este importantă însă și pentru simplificarea și flexibilizarea unor proceduri sau pentru schimbarea rapidă a unor priorități de finanțare.

II. Propuneri de îmbunătățire a absorbției Fondurilor Europene

A. Considerații generale

• Îmbunătățirea absorbției fondurilor europene trebuie privită atât **din punct de vedere cantitativ** (cât se primește din alocația pentru România), cât și **din punctul de vedere calitativ** (în ce scop sunt utilizate aceste fonduri). De altfel, dacă facem de la început distincția între **scop** și **mijloace**, atunci trebuie să fie foarte clar că **scopul este dezvoltarea localității, regiunii sau țării**, în vreme ce **fondurile europene sunt doar unul dintre mijloace.**

Considerăm că ambele aspecte sunt importante și că accentuarea laturii calitative ar putea mobiliza într-o mai mare măsură factorii politici, mediul privat și societatea civilă.

Pentru a accentua latura calitativă este necesar să se treacă în mod clar de la abordarea bazată pe accesarea de fonduri aproape ca un scop în sine (să accesăm cât mai multe fonduri) la abordarea bazată pe relaționarea clară a proiectelor **cu soluționarea durabilă și sustenabilă a unor probleme locale, regionale sau naționale**. Poate părea paradoxal, dar dacă se trece de la ideea: „cum să absorbim cât mai mulți bani?” la ideea „cum să facem cât mai multe investiții utile pentru creșterea economică?” nu ne mai gândim la cuantumul fondurilor absorbite, vom realiza proiecte concrete, materializate în elemente economice multiplicatoare, și, prin aceasta, chiar vom absorbi mai multe fonduri. Această schimbare de abordare este mult mai importantă decât pare la prima vedere.

• Soluționarea reală și, durabilă a unor probleme locale, regionale și naționale **reprezintă în primul rând un act de voință politică și de capacitate organizatorică a autorităților centrale și locale**, indiferent de cine guvernează la un anumit moment. Pe acest palier, **interesul național** nu trebuie să aibă nici un fel de culoare politică. România este în fața unei șanse istorice iar ratarea ei va compromite pentru decenii integrarea reală în Uniunea Europeană.

Un aspect foarte important este **prioritizarea**. Desigur că toate proiectele au utilitatea lor, dar unele au factor de multiplicare care fac inseparabile pentru celelalte. De aceea, la nivel decizional macroeconomic ar trebui să fie foarte clar **ce proiecte au implicații majore pentru economie** (gen infrastructură, competitivitate, inserție pe piața muncii, etc.) și **ce proiecte sunt, de fapt, asistență socială** (gen finanțări ONG, majoritatea proiectelor pe resursa umană, etc.).

• Prioritatea zero este concentrarea pe **proiectele de infrastructură**, mai ales a celor finanțate din Fondul de Coeziune, dar și a celor finanțate din Fondul European de Dezvoltare Regională. Acestea sunt proiecte de mari dimensiuni, cu caracter strategic, care pot genera efecte de antrenare în economie și sunt, în principiu, mai ușor de gestionat (mai puține proiecte, de dimensiuni mari, față de mii de proiecte de mică amploare). Acest domeniu poate reprezenta un mediu de testare a unor soluții manageriale descrise mai jos.

Dacă se ia decizia politică de a sprijini implementarea acestor proiecte se vor selecta **consultanți internaționali** pentru a gestiona tot parcursul proiectului de la elaborare, la implementare, raportare, monitorizare, etc. Urmărirea permanentă, dacă este cazul zilnic, de către factorii politici responsabili de domeniu poate garanta realizarea acestor proiecte. Ele pot genera locuri de muncă directe și indirecte, comenzi pentru industria orizontală, dar, mai ales, rezolvarea celui mai important handicap al economiei românești, infrastructura de toate tipurile. Din punctul nostru de vedere România a ajuns într-un punct critic. Pur și simplu ea nu se mai poate dezvolta economic și nici să mai atragă investiții străine productive fără o rețea modernă de infrastructură rutieră, de cale ferată, energetică, informațională, navală, etc. Dacă statul nu poate susține corespunzător gestionarea fondurilor europene atunci soluția nu poate fi decât externalizarea managementului și execuției programelor, așa cum Comisia Europeană a solicitat în repetate rânduri pentru POSDRU.

• Definirea unor **cerințe minime (minimum requirements)** pentru buna derulare a proiectelor.

Acestea implică:

- Clarificarea **scopului fiecărui proiect** (la ce folosește? ce rezolvă? pentru cât timp rezolvă? determină efecte de antrenare?)
- **Redactarea proiectului la standarde internaționale** prin utilizarea de consultanță adecvată. În acest sens se impune, introducerea unor principii de management de tip „zero defecte”, deci proiecte care formal nu pot fi respinse.
- **Asigurarea personalului adecvat ca număr și calificare** la nivelul Autorităților de Management și Organismelor Intermediare sau trecerea acestora în domeniul privat. În acest sens este necesară renunțarea la aplicarea unor normative arbitrare privind numărul de personal și salarizarea. Aceste organisme vor avea atâți oameni cât este nevoie conform standardelor internaționale și plătiți corespunzător.
- **Asigurarea de la început a sumelor necesare co-finanțării, avansului, etc.**
- **Implementarea unui audit permanent**, inclusiv prin mijloace informatice, astfel încât să existe „Zero greșeli”. Eventuale erori

se identifică instantaneu și se corectează, scopul nu este vânarea de greșeli, ci realizarea de proiecte eligibile.

- În vederea transpunerii în practică a celor de mai sus este necesar ca să se facă o estimare, pe bază de consultanță internațională, a necesităților materiale, umane și financiare. Doar după asigurarea acestor condiții se trece la acțiune, altfel totul este o listă de deziderate și angajamente.

- O altă propunere privește stabilitatea cadrului de reglementare a implementării proiectelor. Acesta trebuie să fie stabil, iar eventualele corecții să se facă în mod transparent, cu participarea tuturor părților implicate.

- În cazul proiectelor mici (de tipul celor pentru resurse umane) este necesar ca ele să facă parte dintr-un **master plan**, deci părți ale unui întreg și nu proiecte întâmplătoare care au ca element comun doar domeniul. Acest master plan se poate elabora la nivel de regiune/localitate în așa fel încât să se poată estima efectul cumulat al realizării proiectelor individuale.

- Realizarea la nivel de regiuni sau localități a unor **planuri de dezvoltare** care privesc toate aspectele: infrastructură, valorificarea resurselor locale, reabilitarea sau construcția de utilități, formarea forței de muncă, etc.

După realizarea acestui plan de dezvoltare la care pot participa factori de decizie din mai multe localități, se pot defini proiecte concrete, pe diferite axe, care vor fi depuse pentru finanțare către diverse fonduri. Prin intermediul unui colectiv de coordonare constituit ad-hoc cu participarea autorităților implicate se poate monitoriza și coordona implementarea unor proiecte individuale care însă sunt parte a unui „mozaic”.

- În cazul proiectelor adresate sectorului IMM sau mediului rural, trebuie să se plece de la premisa că solicitanții nu știu și nu trebuie să știe cum să scrie și să monitorizeze proiecte. După validarea scopului unui proiect, scrierea acestuia și toată partea administrativă trebuie să fie orientată către firmele de consultanță incluse în sistemul monitorizării permanente descris mai sus. În acest fel viteza de reacție este instantanee iar problemele pot fi soluționate operativ.

• Pe bază de simulare se poate estima care ar fi costul acestei abordări, experiența internațională arată că este undeva la 3 – 5 % din valoarea proiectului solicitat. Pentru factorii politici întrebarea este dacă merită să cheltuiești din resurse proprii între 3 – 5% dintr-o sumă alocată, având însă garanția că vei absorbi 100% din suma respectivă. Considerăm că răspunsul nu poate fi decât pozitiv.

Implementarea metodei de audit permanent descrisă mai sus ar putea avea drept consecință renunțarea la procedurile de achiziții publice standard și acordarea unei priorități absolute realizării proiectului. Monitorizarea permanentă, zilnică, permite achiziții directe, și, în general, subordonarea oricărui principiu sau reglementare realizării proiectului.

Aici este marea problemă: chiar ne dorim să absorbim fonduri europene și să ne concentrăm pe creșterea economică sau ne legăm de proceduri, numărul de exemplare din documente, etc.? Răspunsul trebuie să fie tranșant și implementarea riguroasă. Altfel, se vor realiza doar proiecte de suprafață, clientelare, cu factor de multiplicare și dezvoltare redus, irosindu-se cea mai importantă oportunitate a acestui deceniu.

B. Propuneri punctuale de creștere a gradului de absorbție

1. Pe direcția creșterii eficienței organismelor intermediare

- *Asigurarea resurselor umane necesare activităților de evaluare și supervizare a proiectelor.* Numărul actual de proiecte care revine pe un angajat al organismelor intermediare nu permite un flux normal de activitate, de la rezumarea evaluărilor intermediare și finale la elemente formale conducând la blocaje inerente. Această problemă a fost accentuată de blocarea angajărilor, un criteriu care funcționează în acest caz contrar ideii de atragere de fonduri suplimentare.

- *Asigurarea unor condiții de muncă propice pentru desfășurarea activității.* Actualmente spațiile de lucru din organisme intermediare sunt extrem de aglomerate, personalul fiind practic invadat de dosare. Această chestiune ar trebui privită nu ca o dificultate, ci, din contră, ca o oportunitate de atragere foarte simplă de fonduri structurale (chiar pentru dezvoltarea acestor spații);

- *Asigurarea unui nivel de salarizare a personalului din organismele intermediare corelat cu cel al celor din proiectele finanțate.* Diferențele actuale de salarizare (care merg până la 10 ori) conduc la lipsa de motivație din partea personalului și chiar la corupție (în condițiile în care o persoană cu 300 euro pe lună are răspundere pentru milioane de euro). Dacă problema aceasta nu se poate rezolva în schema salariului unic, va trebui să fie creat un cadru special al angajaților organismelor intermediare sau chiar să se recurgă la firme private care să desfășoare o bună parte din aceste activități.

2. Pe direcția simplificării aplicațiilor de proiecte

- *În numeroase cazuri pot fi create proiecte tip* care pot reduce semnificativ efortul de elaborare din partea aplicanților, optimizând totodată structura resurselor. Astfel de proiecte tip (de exemplu proiecte de pregătire permanentă, proiecte de canalizare pentru mediul rural, proiecte standard de implementare sisteme informatice pentru IMM) pot fi asociate unor masterplanuri de dezvoltare pe domeniile respective.

- Includerea în aplicațiile de proiecte a capitolelor referitoare la obiectivele orizontale (exemplu protecția mediului) numai acolo unde acestea sunt relevante.

- Reducerea semnificației activităților de diseminare, atunci când acestea nu își au locul. Dincolo de banii irosiți pentru proiecte cu finalități simple și de efortul de implementare, se produce actualmente un imens zgomot comunicațional care nu servește în nici un fel proiectelor propriu-zise sau dezvoltării României.

3. Pe direcția motivării personalului din sectorul public pentru elaborarea și implementare a proiectelor de fonduri structurale

- În condițiile actuale în care o persoană din administrația publică locală sau centrală se implica într-un proiect de fonduri structurale de ordinul milioane de euro ea ar primi bonusuri de câteva sute de lei lunar. Dacă dezechilibrul major între motivația financiară, efort și răspunderea pe care o presupune un astfel de proiect nu poate fi rezolvat din rațiuni egalitariste, atunci statul român trebuie să conceapă un cadru al fondurilor structurale orientat exclusiv către sectorul privat.

4. Pe direcția identificării și finanțării unor clustere de proiecte de interes strategic

Această identificare ar trebui să aibă la bază o abordare prospectiv consultativă cu actorii din sistemul public și privat, urmată de studii de fezabilitate. În plus este necesară crearea unui cadru de evaluare pentru clustere de proiecte complementare evaluărilor proiect cu proiect.

5. Activitatea de programare a perioadei 2014-2020 trebuie să se bazeze nu doar pe activitatea și expertiza din cadrul Ministerului Afacerilor Europene ci și pe contribuția și competența deosebită a reprezentanților societății civile, pentru a stabili priorități strategice de dezvoltare economică și socială în concordanță cu nevoile reale ale țării și cu obiectivele Strategiei Europa 2020.

C. Rolul băncilor în finanțarea proiectelor

Băncile pot avea un rol de impulsionare mai mare în absorbția de fonduri europene.

- În primul rând, băncile prin experiența lor, pot ajuta în procesul de evaluare la proiectelor atât a celor aparținând firmelor mici și mijlocii, cât și a celor aparținând autorităților locale.
- În al doilea rând, băncile pot contribui la accelerarea execuției proiectului, prin acordarea de prefinanțări, până la aprobarea sumelor din fondurile UE. Acestea pot să fi de circa 10% din alocarea totală care este aprobată de UE.
- Băncile ar putea co-finanța proiecte deoarece nu toate cheltuielile proiectului sunt eligibile pentru finanțare de la UE, ceea ce ar putea însemna o importantă oportunitate pentru bănci.

Băncile au un avantaj comparativ în special pentru proiecte destinate firmelor mici și mijlocii. Referitor la România, Programul Operațional pentru Competitivitate Economică are o alocare anuală de 430 de milioane de euro din care 85% cofinanțare din fonduri europene.

III. Recomandări

1. **Creșterea rolului asociațiilor bancare.** Acestea pot să se concentreze pe identificarea unui set de indicatori pentru ca aspectele financiare ale proiectelor să fie analizate rapid de

Autoritățile de Management în vederea reducerii numărului de proiecte ne-eligibile;

2. **O mai bună cooperare între bănci și Autoritățile de management**, acestea din urmă să se concentreze pe formularea de obiective strategice ale programelor individuale, reglementarea de proceduri și control mai simple. Consultări periodice între cele două părți ar permite băncilor să estimeze cu o marjă de eroare mai mică necesitățile de creditare și să înțeleagă criteriile pentru proiectul aprobat. Asemenea criterii ar trebui discutate și stabilite în cooperare între cele două părți.
3. **Asigurarea unei finanțări mai consistente de către băncile comerciale a proiectelor cu fonduri europene.** Deja sunt multe bănci care și-au manifestat un interes și o preocupare sporită în domeniu. În faza de evaluare, băncile ar trebui să publice o “scrisoare de confort” după analiza proprie a proiectului. Această “scrisoare” ar obliga băncile să finanțeze pentru o perioadă de 3 luni proiectul în cauză.
4. **Crearea unui mediu prietenos pentru instrumentele bancare inovative.** Autoritățile naționale trebuie să încurajeze dezvoltarea de parteneriate public-privat pentru atragerea băncilor spre o serie de sectoare eligibile pentru fondurile structurale.
5. **Implicarea băncilor comerciale ca organisme intermediare poate fi considerată o opțiune pe termen mediu.** Serviciile oferite de bănci se pot extinde și la partea administrativă (primirea aplicației și analiza viabilității proiectului), pe măsură ce proiectul avansează și la urmărirea implementării acestuia în numele Autorității de Management. Totuși, orice schimbare în structura managerială a absorbției de fonduri europene trebuie să fie reanalizată de autoritățile de auditare și validată de Comisia Europeană, deoarece are la bază evitarea blocajelor în procesul de absorbție. Mai mult, orice conflict de interese trebuie analizat cu atenție și evitat.
6. **Procedura de selecție pentru bănci ca organisme intermediare.** Procesul de analiză a proiectului trebuie să fie structurat, transparent, și în conformitate cu standardele europene.

ROMÂNIA ȘI FENOMENELE MAJORE DIN ECONOMIA EUROPEANĂ ȘI GLOBALĂ

ANEXĂ: SITUAȚIA FONDURILOR ALOCATE DE U.E. ȘI GRADUL LOR DE ABSORBȚIE

Noile state membre	2007-2013			2010		2011	
	miliarde euro	% din PIB-ul pe anul 2010	% din total	miliarde euro	% din PIB	miliarde euro	% din PIB
TOTAL din care:	178,1	19,0	100,0	25,6	2,7	27,1	2,7
Bulgaria	6,9	19,3	3,8	1,0	2,9	1,1	3,0
Republica Cehă	26,7	18,3	15,0	3,8	2,6	4,0	2,6
Estonia	3,5	25,0	1,9	0,5	3,5	0,5	3,6
Cipru	0,6	3,7	0,4	0,1	0,5	0,0	0,3
Letonia	4,6	27,7	2,6	0,7	3,9	0,7	4,2
Lituania	6,9	26,7	3,9	1,0	3,8	1,1	3,9
Ungaria	25,3	26,2	14,2	3,6	3,8	3,8	3,8
Malta	0,9	14,5	0,5	0,1	2,1	0,1	2,0
Polonia	67,3	19,0	37,8	9,4	2,7	10,0	2,7
România	19,7	16,0	11,0	3,1	2,5	3,3	2,5
Slovenia	4,2	11,7	2,4	0,6	1,7	0,6	1,7
Slovacia	11,6	17,6	6,5	1,7	2,5	1,8	2,5
ALTE FONDURI							
Dezvoltare rurală	37,6	4,0		5,6	0,6	5,5	0,6
Pescuit	1,4	0,1	...	0,2	0,0	0,2	0,0
Altele	217,0	23,2	...	31,4	3,4	32,8	3,3
	miliarde euro	% din PIB-ul pe anul 2010	% din total	miliarde euro	% din PIB	miliarde euro	% din PIB
TOTAL BUGETE UE din care:	975,8	8,0	100,0	141,0	1,2	143,0	1,1
Fonduri structurale pentru creștere și convergență	346,1	2,8	35,5	49,4	0,4	50,6	0,4
Dezvoltare rurală	96,4	0,8	9,9	14,4	0,1	14,4	0,1
Pescuit	4,3	0,0	0,4	0,6	0,0	0,7	0,0
Altele	446,8	3,7	45,8	64,4	0,5	65,7	0,5

Sursa: The European Bank Coordination („Vienna”) Initiative, 16-17 march 2011, Brussels